

FİRMA MALİ PERFORMANS DEĞERLENDİRME PAKETİ

**Prof. Dr. Özer Ertuna
2014**

İÇİNDEKİLER

I.	PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ	3
II.	PAKETİN “ANA MENÜ” SAYFASI	5
III.	“VERİ GİRİŞLERİ” SAYFASI	6
IV.	“TOPLU GÖSTERGELER” SAYFASI	9
V.	KARŞILAŞTIRMA SAYFASINA BAĞLANTI	12
VI.	“KÂRLILIK ANALİZİ” SAYFASI	13
1.	Şirket Kârlılığı (Aktif Kârlılığı) ve Oluşumu:	14
2.	Ortak Kârlılığı (Özsermaye Kârlılığı) ve Oluşumu:	16
3.	Kârlılık Analizinde Kullanılan Bazı Muhasebe ve Finans Terimleri	17
VII.	“GÖSTERGE ANALİZİ” SAYFASI	20
VIII.	SON SÖZ	21

I. PERFORMANS DEĞERLENDİRMESİ

Yöneticilerin temel görevi, yönettikleri işletmeyi hedeflerine taşımaktır. Yöneticiler işletmeleri için uygun hedefleri belirledikten sonra, bu hedeflere taşıyacak yolun yönünü saptarlar.¹ Hedeflere taşıyan yolun yönüne strateji denir. Stratejiler belirlendikten sonra ise bu stratejiler çerçevesinde politikalar oluşturulur. Kalite ve fiyat politikası, tedarik politikası, ücret politikası, vade politikası, stok politikası, borçlanma politikası bu politikalardan sadece birkaç tanesidir. Yönetici, saptanan bu politikalarla işletmeyi hedeflerine taşımaya çalışır.

İşletmelerin hedefleri, izledikleri stratejiler ve uyguladıkları politikalar parasal bir ifadeyle mali tablolara yansır. İki temel mali tablo vardır. Bunlar, **Bilanço** ve **Kâr-Zarar Tablosu** olarak adlandırılır. Bilanço düzenlendiği an için şirketin mali bünyesi hakkında bilgi sunar. Kâr-Zarar Tablosu ise şirketin bir dönem içindeki faaliyetlerinin sonuçlarını özetler. Sağlıklı bir şirketin mali bünyesinin güçlü, faaliyet sonuçlarının kazançlı olması gerekir.

Bir şirketin mali bünyesinin güçlü olup olmadığı, faaliyetlerinin hedeflere taşıyıp taşımayacağı **mali analiz göstergeleri** yardımıyla incelenir. Mali analiz göstergeleri farklı dönemler için izlenerek işletme mali bünye ve faaliyet sonuçlarının hedefler, strateji ve politikalar çerçevesinde olup olmadığı değerlendirilir. Bu göstergeler şirketler arası performans değerlendirmesine de yarar.

Farklı şirketlerin hedef, strateji ve politikaları da rekabet ortamında farklı olacaktır. Bu nedenle de farklı şirketlerin mali analiz göstergeleri farklılıklar gösterecektir. Yöneticilerin kendi şirketlerini değerlendirirken, kendi şirketlerinin mali analiz göstergelerini sektör göstergeleri ile karşılaştırmaları yararlıdır. Bu karşılaştırmada şirket mali analiz göstergeleri ile sektörün mali analiz göstergeleri arasındaki farkların şirketin politikalarına uygun olup olmadığı, farklılıkların şirketi hedeflerine ulaştırmada etkili olup olmayacağı incelenir. Bu nedenle yöneticiler şirketlerinin elde ettiği mali sonuçları ve bu sonuçları tanımlayan göstergeleri sektör göstergeleri ile karşılaştırırlar. Şirket mali analiz göstergelerinin sektör göstergeleri ile karşılaştırılmasının bir farklı şekli daha vardır. Gerçekleşmiş mali analiz göstergeleri yerine, planlanan faaliyetlerin mali analiz göstergeleri de karşılaştırılabilir. Yani, şirketler elde ettikleri sonuçlar yerine, planlanan faaliyetlerinin mali analiz göstergelerini de sektör göstergeleri ile karşılaştırırlar. Bu sayede şirketlerin planlanan hedefleri, stratejileri ve politikalarının sektörün göstergelerinden nasıl farklılıklar gösterdiği ve bu farklılıkların etkileri incelenir.

Mali Performans Değerlendirme Paketi, şirketinizin mali analiz göstergelerini sektör göstergeleri ile karşılaştırmanıza ve farklılıkları yorumlamanıza yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Paket, sizlerin kolaylıkla gireceğiniz temel bilgilerin ardından bu bilgilerden mali analiz göstergelerini hesaplayıp sektörün ortalama göstergeleri, sektörün kârlı kuruluşlarının göstergeleri ve sektörün en kârlı yüzde 10 şirketinin göstergeleri ile karşılaştıracaktır. Firma Kâr ve Mali Bünye Planlaması Paketi ise hedeflere yönelik planlama çalışmalarınızda size yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

¹ Firma Kâr ve Mali Bünye Planlaması Paketi sizin strateji oluşturmanıza yardımcı olmaktadır. Bu programda mali sonuçlar ve bünye analizi yaptıktan sonra Firma Kâr ve Mali Bünye Planlaması Paketi'ni kullanabilirsiniz.

Firma Mali Performans Değerlendirme Paketi şirket yöneticilerinin şirketlerini **ölçülebilir performans kriterleri (ölçütleri)** ile yönetmelerini sağlayacaktır. Bu paketin kullandığı tüm göstergeler şirket yönetiminde performans ölçütü olarak kullanılabilir. Hedeflere yönelik yönetim tarzında yöneticiler, hedefleri, stratejileri ve politikaları ölçülebilir performans ölçütleri olarak belirlemek zorundadır. Yöneticiler bu hedefleri, strateji ve politikaları saptadıktan sonra, gerekli yetki dağılımını da yaparak, elde edilen sonuçların bu ölçütler çerçevesinde olup olmadığını izleyecek ve denetleyecektir. Bu tür uygulama **hedeflere yönelik yönetim, istisnalara dayalı yönetim ve yetkilendirmeye dayalı yönetim** tarzlarının olmazsa olmaz koşuludur.

Bu performans değerlendirme paketinin kullandığı temel veriler ve mali analiz göstergeleri **İstanbul Sanayi Odası'nın (İSO'nun)** uzun yıllardır sektör değerlendirmelerinde kullandığı veriler ve mali analiz göstergeleridir. Her yıl İSO **Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu** anketi sonuçlarını bu veriler ve göstergeler çerçevesinde incelemekte ve yayınlamaktadır. Son yıllarda en büyük ikinci 500 şirket bilgi ve analizleri de yayınlanmaktadır. Çok değerli olan bu bilgiler İSO'nun uzmanları tarafından sektörler bazında değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmelerde sektörlerin kuvvetli ve zayıf yönleri ve bunların gelişmeleri ortaya çıkmakta, bu değerlendirme raporları da yayınlanmaktadır. Bu raporlar şirket yöneticilerinin kendi şirketleri ile sektörleri karşılaştırmalarında onların doğru teşhislere ulaşmalarına yardımcı olacaktır.

Bu performans değerlendirme paketini kullanan yöneticiler programa sadece kendi şirketleri ile ilgili az sayıda bilgiyi gireceklerdir. Sektör bilgileri programa İSO tarafından girilecektir. Bu nedenle paketin kullanılması olabildiğince kolaydır.

İzleyen bölümlerde Firma Mali Performans Değerlendirme Paketi'nin kullanılışı anlatılırken, aynı zamanda temel bilgiler, kullandığı göstergeler, kâr ve kârlılık analizleri ve gösterge analizleri de açıklanacaktır.

II. PAKETİN “ANA MENÜ” SAYFASI

Ana menü sayfası sizi yapacağınız çalışmaları yönlendirecek olan sayfadır. Program sizi:

1. Veri Girişleri
2. Toplu Göstergeler
3. Kârlılık Analizi ve
4. Gösterge Analizi sayfalarına yönlendirecektir.

Yönlendirilecek olan çalışma sayfası isimleri butonlar üzerinde yazılıdır. Çalışma yapacağınız sayfalara ulaşmak için ilgili butonu tıklamanız yeterlidir. Aynı şekilde çalışma sayfası butonlarının altlarında açıklama butonları bulunmaktadır. Bu açıklama butonlarını tıklayarak ilgili çalışma sayfasında yapacağınız işlemlerin açıklamasına ulaşabileceksiniz. Bu açıklamalar her bir işlem için bir sayfa uzunlukta açıklamalardır.

ŞİRKETİNİZİN FAALİYET SONUÇLARI VE MALİ YAPISI

**BU PROGRAM ŞİRKETİNİZİN FAALİYET SONUÇLARI VE MALİ YAPISINI
HERHANGİ BİR SEKTÖRÜN GENEL, KARLI VE EN KARLI %10 ŞİRKETLERİNİN
SONUÇLARIYLA KARŞILAŞTIRARAK DEĞERLENDİREBİLMENİZ İÇİN
GELİŞTİRİLMİŞTİR**

BU PROGRAMIN MALİ ANALİZ GÖSTERGELERİ PERFORMANS HEDEFLERİ OLARAK KULLANILIR

İLGİLİ SAYFALARA GİTMEK İÇİN AŞAĞIDAKİ BUTONLARI TIKLAYINIZ!

VERİ GİRİŞLERİ	TOPLU GÖSTERGELER	KARLILIK ANALİZİ	GÖSTERGE ANALİZİ
AÇIKLA	AÇIKLA	AÇIKLA	AÇIKLA

Programdan çıkarken "Çalışma bitti" butonunu tıklamayı unutmayınız. Böylece kendi verilerinizi silmiş olacaksınız.

Çalışma bitti

III. “VERİ GİRİŞLERİ” SAYFASI

Veri girişleri sayfasında herhangi bir ay sonu itibariyle şirketinizin verilerini gireceksiniz. Şirketinizle ilgili olarak, programa sadece 10 adet veri gireceksiniz. Gireceğiniz veriler mali durum ve faaliyet sonuçları ile ilgili verilerdir. Bu veriler İSO anket çalışmalarının temel verileridir. İSO bu verileri toplamakta, sektör bazında değerlendirmekte ve yayınlamaktadır. Programa sektör verileri İSO tarafından girilmektedir. Bu verilerin büyük bir kısmı muhasebe tarafından hazırlanan mali tablolarda bulunan verilerdir. Bu nedenle verilerin tanımlanmasında muhasebe terimleri kullanılmıştır. Girişi yapılacak verilerin anlamı ve özet tanımlamaları da programda sunulmaktadır. Bu açıklamalara ulaşmak için imlecinizi veri adlarının bulunduğu alanların, kırmızı üçgenlerin bulunduğu köşelerine götürmeniz yeterlidir. İmlecinizi bu köşelere götürdüğünüzde açılacak pencerelerde açıklamalar bulunmaktadır.

Menüye Dön		VERİ GİRİŞLERİ			Bu Sayfayı Bas		
HANGİ AYIN BİLGİLERİNİ İNCELEYECEKSİNİZ? Aralık		Kısaltma	Şirketinizin Ayarlanmış Verileri	Aralık Ayı Sonu Verileriniz	Aralık Ayı		
		Satış Hasılatı (Net)	S.H.(Net)	97.329			97.329
		Dönem Karı (Vergiden Önce)	D.K.(V.Ö.)	3.327			3.327
		Borçlar	Borçlar	42.959			42.959
		Özkaynak (Özsermaye)	Özkaynak	30.041			30.041
		Net Aktüfler (Varlıklar)	N.A.	73.000			73.000
		Dönen Varlıklar	Dön.V.	50.849			50.849
		Maddi Duran Varlıklar	M.D.V.	13.795			13.795
		Maaş ve Ücretler	M.U.	12.577			12.577
		Ödenen Faizler	Ö.F.	4.222			4.222
		Amortisman Giderleri	Amort.	1.716	1.716		
		Not: Girilen verilere göre şirketin diğer varlıkları 8.356 tutarındadır.					
		Sektör isimleri?		Çalışma bitti			

Kârın Oluşumu

İsim	Oran (%)
Diğer.Gid.	78%
M.Ü.	13%
D.K.(V.Ö.)	3%
Ö.F.	4%
Amort.	2%

Bilanço

İsim	Oran (%)
Borçlar	29%
Dön.V.	35%
Özkaynak	21%
M.D.V.	9%
Duran V.	6%

Veri isimlerinin yanlarında bu isimlerin kısaltmaları da belirtilmiştir. Diğer çalışmalarda bu isimlerin kısaltmaları kullanılmaktadır. Gireceğiniz veriler şunlardır:

- Satış Hasılatı (Net):** Net Satış Hasılatı şirketin satış gelirlerinin toplamını gösterir. Bu gelirler iade ve indirim sonrası gelirlerdir.
- Dönem Kârı (Vergi Öncesi):** Finansal analizlerde çeşitli kâr kavramları kullanılır. Bunlar Vergi Öncesi Kâr (Brüt Kâr), Faiz ve Vergi Öncesi Kâr (EBIT) ve Faiz, Amortisman ve Vergi Öncesi Kâr (EBITDA) gibi kavramlardır. Programın kullandığı veri vergi öncesi kârdır.

3. **Borçlar:** Şirketin kısa ve uzun vadeli; mali ve mali olmayan tüm borçlarının toplamıdır. Mali borçlar içinde Banka Kredileri ve Satıcılara Borçlar en önemli kalemleri oluşturur. Finansman Bonosu ve Tahvil Borçları da mali borçlar içindedir. Mali borçlar ve Satıcılara Borçlar dışında müşterilerden alınan avanslar da borçlardandır.
4. **Özkaynak (Özsermaye):** Özkaynaklara, Özsermaye veya Net Varlık da denir. Toplam Varlıklardan Borçlar çıkartılarak bulunur. Diğer bir tanımla, Özkaynaklar, Ödenmiş Sermaye, Emisyon Primi, her türlü ihtiyat ve Dağıtılmamış Kârlar ve Net Dönem Kârının toplamından oluşur.
5. **Net Aktifler (Varlıklar):** Net Aktiflere, Varlıklar da denir. Dönen ve Duran varlıkların toplamından oluşur. Duran Varlıklar da Maddi Duran Varlıklar ve Diğer Duran Varlıklardan oluşur. Bilançolarda Maddi Duran Varlıklar, Brüt Duran Varlıklardan Birikmiş Amortisman Karşılıkları düşülerek gösterilir. Bilanço tekniği gereği, Net Aktifler toplamı Borçlar ve Özkaynaklar toplamına eşittir. Borçlar ve özkaynaklar, varlıklara bağlanan paraların kaynaklarıdır.
6. **Dönen Varlıklar:** Dönen Varlıklar bir yıl içinde paraya dönüşmesi beklenen varlıklardır. Bu varlıklara bağlanan paralar bu varlıklarda döner. Örneğin, stoklara para bağlanır, satış yapıldığında stoklar azalır, tahsilatla paraya döner, ama yeni stoklara para bağlanır. Bu varlıklar Kasa, Banka, Müşterilerden Alacaklar, Stoklar ve Peşin Ödenen Giderler gibi varlıklardır.
7. **Maddi Duran Varlıklar:** Bu varlıklar Arsa, Bina, Makine ve Tesisat gibi varlıklardır. Bu varlıklara bağlanan paralar dönmez. Bu varlıklar, Brüt Duran Varlıklardan birikmiş amortisman karşılıkları düşüldükten sonra net olarak belirtilir.
8. **Maaş ve Ücretler:** Burada dönem içinde ödenen maaş ve ücretler (giydirilmiş) belirtilir. Yani, çalışanlara ödenen ve onlar için yapılan tüm harcamalar Maaş ve Ücretler içindedir. Diğer bir açıdan bakıldığında, Ödenen Maaş ve Ücretler şirketin çalışanları için yarattığı gelirdir. Bu gelir şirketin milli gelire yaptığı katkının önemli bir kısmıdır.
9. **Ödenen Faizler:** Burada gösterilecek olan toplam finansman giderleridir. Finansman giderleri, borçlar için ödenen faizler, vade farkları gecikme zamları gibi, peşin ödeme yerine borçlanmanın tüm parasal külfetini ifade eder. Muhasebe terimi olarak finansman giderlerine, Ödenen Faizler denmektedir. Ödenen Faizler de şirketin milli gelire yaptığı katkının bir parçasıdır.
10. **Amortisman Giderleri:** Burada dönemin Amortisman Giderleri gösterilir. Vergi kuralları çerçevesinde saptanan amortisman giderleri gerçek yıpranmayı göstermediğinde uygun değer gösterilebilir. Vergi kurallarına göre saptanılandan farklı bir amortisman gideri gösterildiğinde, fark Dönem Kârından düşülerek veya eklenerek Dönem Karı da düzeltilir.

Programa diğer varlıkların tutarı girilmemektedir. Diğer varlıklar, parasal duran varlıklar, peştemallık, patent, know-how, telif hakkı gibi maddi olmayan varlıklardan oluşmaktadır. Böyle varlıklara sahip olmak önemlidir. Fakat muhasebe kurallarına göre bu varlıklardan sadece satın alınanlar bilançolarda gösterilir. Şirketin kendi geliştirdikleri varlıklar gösterilmez. Şirketin bilançoda gösterilmeyen varlıkları varsa bu varlıklar mali analiz sırasında göz önünde tutulmalıdır. Program bilanço dengesinden Diğer Varlıkları hesaplamakta ve bulunduğu tutarı size teyit ettirmektedir. Dönen Varlıklar, Maddi Duran Varlıklar ve Diğer Varlıklar toplamı Net Aktifler (Varlıklar) toplamına eşittir.

Bilgisayara gireceğiniz bu veriler herhangi bir ay sonu verileridir. Bunun için bu sayfaya geldiğinizde ilk yapacağınız şey, programa hangi ayın verilerini gireceğinizi bildirmektir. Hangi ayın verilerini gireceğinizi, açılan pencereden ilgili ayı seçerek bildireceksiniz.

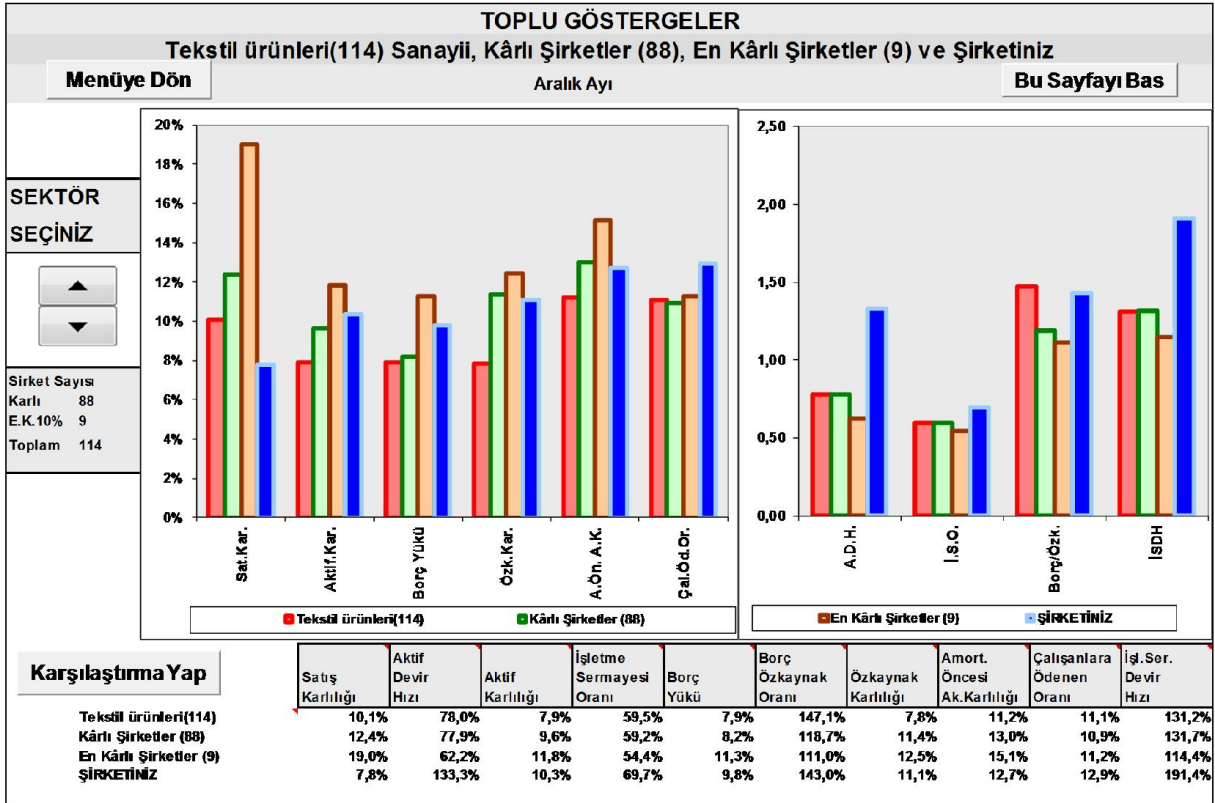
Herhangi bir ay sonunda, Borç, Özkaynak, Toplam Aktif, Dönen Varlık, Maddi Duran Varlıklar, Diğer Dönen Varlıklar o tarihteki değerlerini ifade ederler. Öbür yandan bir ay sonunun Net Satış Hasılatı, Vergiden Önce Dönem Kârı, Maaş ve Ücretleri, Finansman Giderleri ve Amortisman Giderleri yılbaşından o ay sonuna kadar olan değerlerini göstermektedir. Bu değerlerin yıllık eşdeğerlerine çevrilmesi gerekmektedir. Bilgisayar bu değerleri ay adedine bölüp 12 ile çarparak yıllık eşdeğerlerine çevirecektir. Yani, program gelir ve gider kalemlerinin yıllık eşdeğerlerini bulurken gelir ve giderlerin mevsimlik dalgalanma göstermediğini varsaymaktadır. Bu varsayım uymadığında, yıllık eşdeğerleri kendiniz saptayıp, bu verileri 12 aylık veri olarak girebilirsiniz.

Siz bilgileri girerken bir yandan da bilgisayar gerekli hesaplamaları yapacak ve Kâr-Zarar Tablosuyla, Bilançonun pasta grafiğini hazırlayacaktır. Bu grafikler kârın oluşumu ve Bilanço dengelerin algılanmasına yarayacaktır.

Veri Girişleri sayfasında diğer bir buton “Sektör İsimleri” butonudur. Bu buton şirketinizi karşılaştıracığınız sektör isimlerini ve bu isimlerin kısaltılmış şekillerini sunmaktadır. Sektör isimleri ve kısaltmaları, aşağıda “Toplu Göstergeler” sayfası açıklanırken sunulacaktır.

Bu sayfanın üst tarafında iki buton bulunmaktadır. Sol taraftaki, tıklandığında menüye dönlür. Sağ taraftakinin tıklanmasıyla, yazıcı bağlı ise, mevcut sayfanın baskısı alınır.

IV. "TOPLU GÖSTERGELER" SAYFASI

Paketin bu sayfası Şirketiniz mali analiz göstergelerini seçeceğiniz herhangi bir sektörün göstergeleri ile karşılaştıracaktır. Sektörlerin göstergeleri toplam sektör mali tablolarından elde edilen göstergeler, sektörün kârlı şirketlerinin göstergeleri ve sektörün en kârlı yüzde 10'a giren şirketlerin göstergeleridir. Mali analiz paketi, 10 gösterge ve 30 sektörden oluşmaktadır. Siz hangi sektör ile karşılaştırma yapacağınızı belirttiğiniz zaman, program, şirketinizin tüm göstergelerini sektörün göstergeleri ile karşılaştırmasını iki grafik halinde sunacaktır. Grafiklerden birincisi Satış Kârlılığı, Aktif Kârlılığı, Borç Yükü, Özkaynak Kârlılığı, Amortisman Öncesi Aktif Kârlılığı ve Çalışanlara Ödenen Oranı göstergeleridir. Bu göstergeler, diğerlerine kıyasla yüzde olarak düşük değer alması beklenen göstergelerdir. İkinci grafik ise Aktif Devir Hızı, İşletme Sermayesi Oranı, Borç/Özkaynak Oranı ve İşletme Sermayesi Devir Hızı göstergelerini sergilemektedir. Göstergelerin iki grafikte sunulması gösterge karşılaştırmasının daha rahat gözlenmesini sağlamaktadır.

Bu grafik şirketinizin hangi göstergeler açısından sektörden farklılaştığını topluca görmeyi sağlayacaktır. Seçeceğiniz sektör kendi sektörünüz veya başka bir sektör olabilir. Sektör karşılaştırmaları sizin hangi açılardan farklılıklar gösterdiğinizi incelemenize, bu farklılıkların sizi hedeflere taşımada yardımcı olup olmadığını değerlendirmenize yarayacaktır. Pakette karşılaştırma yapabileceğiniz sektörler ve programda kullanılan kısaltılmış adları aşağıdaki sayfada sunulmaktadır.

Dön		SEKTÖRLER
SEKTÖR ADI		KISALTMASI
B	MADENCİLİK VE TAŞ OCAKÇILIĞI	
	5 Kömür ve linyit çıkarılması	Kömür ve linyit
	6 Ham petrol ve doğal gaz çıkarımı	Petrol ve doğal gaz
	7 Metal cevherleri madenciliği	Metal cevherleri
	8 Diğer madencilik ve taş ocaklığı	Diğer madencilik
	9 Madenciliği destekleyici hizmet faaliyetleri	Maden destek hiz.
C	İMALAT	
	10 Gıda ürünlerinin imalatı	Gıda imalatı
	11 İçeceklerin imalatı	İçecekler
	12 Tütün ürünleri imalatı	Tütün ürünleri
	13 Tekstil ürünlerinin imalatı	Tekstil ürünleri
	14 Giyim eşyalarının imalatı	Giyim eşyaları
	15 Deri ve ilgili ürünlerin imalatı	Deri ve ilgili ürün
	16 Ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç)	Ağaç, mantar ürün
	17 Kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı	Kağıt ve ürünleri
	18 Kayıtlı medyanın basılması ve çoğaltılması	Kayıtlı medya
	19 Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı	Kok kömürü, petrol
	20 Kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı	Kimyasal ve ürün.
	21 Temel eczacılık ürünlerinin ve eczacılığa ilişkin malzemelerin imalatı	Eczacılık ürünleri
	22 Kauçuk ve plastik ürünlerin imalatı	Kauçuk ve plastik
	23 Diğer metalik olmayan mineral ürünlerin imalatı	Metalik dış mineral ür.
	24 Ana metal sanayi	Ana metal sanayi
	25 Fabrikasyon metal ürünleri imalatı (makine ve teçhizat hariç)	Fabrikasyon metal ür.
	26 Bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı	Bilgisayar, elektronik, optik
	27 Elektrikli teçhizat imalatı	Elektrikli teçhizat
	28 Başka yerde sınıflandırılmamış makine ve ekipman imalatı	Makine ve ekip.
	29 Motorlu kara taşıt, treyler (römork) ve yarı treyler (yarı römork) imalatı	Motorlu kara taşıt
	30 Diğer ulaşım araçlarının imalatı	Diğer ulaşım araçları
	31 Mobilya imalatı	Mobilya imalatı
	32 Diğer imalatlar	Diğer imalatlar
	33 Makine ve ekipmanların kurulumu ve onarımı	Mak. ekip. kurulumu
D	ELEKTRİK, GAZ, BUHAR VE İKLİMLENDİRME ÜRETİMİ VE DAĞITIMI	
	35 Elektrik, gaz, buhar ve havalandırma sistemi üretim ve dağıtım	Elekt,gaz,buh ve hav sist

Yukarıda belirtildiği gibi bu sektör bilgileri sayfasına “Veri Girişleri” sayfasından ulaşılabilmektedir. Bu sektörlerin Bilanço ve Kâr-Zarar Tablosu bilgileri her yıl İSO tarafından programa yüklenmektedir.

Karşılaştırmada kullanılan göstergeler güçlü bir mali analizde kullanılan göstergelerdir. Bu göstergeler oran niteliğinde olduklarından, kimi uzmanlar bu göstergelere “rasyo” veya “ratio” ya da “oran” demektedir. Burada kullandığımız oranlara gösterge dememizin nedeni, bu göstergelerin mali bünye ve kârlılık faktörleri hakkında önemli bilgiler aktarmalarıdır. Bu pakette kullanılan göstergeler aynı zamanda İSO’nun genel sektör analizlerinde yaygın olarak kullandığı göstergelerdir. Bu göstergeleri incelememiz sizin İSO raporlarından daha iyi yararlanmanızı da sağlayacaktır. Bu göstergeler izleyen satırlarda kısaca açıklanmıştır.

- Satış Kârlılığı:** Bu gösterge, Faiz ve Vergi Öncesi Kâr, Satış Hasılatına bölünerek elde edilir. Satışların yüzde kaç Faiz ve Vergi Öncesi Kâr Yarattığını gösterir.
- Aktif Devir Hızı:** Bu gösterge, Satış Hasılatı, Toplam Aktiflere bölünerek bulunur. Toplam Aktifler, şirkete bağlanan toplam fonları ifade eder. Bu nedenle, Aktif Devir Hızı faaliyetlerde paranın kaç defa döndürüldüğünü gösterir. Bu gösterge İşletme Sermayesi Devir Hızı ile İşletme Sermayesi oranının çarpımına eşittir.
- Aktif Kârlılığı (Şirket Kârlılığı):** Bu gösterge temel mali başarı göstergesidir. Bu gösterge, şirkete bağlanan fonlarla yüzde kaç oranında faiz ve vergi öncesi kâr elde edildiğini gösterir. Gösterge, Faiz ve Vergi

Öncesi Kâr, Toplam Aktiflere bölünerek bulunur. Bu oran Satış Kârlılığı ile Aktif Devir Hızının çarpımına eşittir.

4. **İşletme Sermayesi Oranı:** Bu gösterge işletmeye tahsis edilen toplam fonların ne kadarının İşletme Sermayesi finansmanında kullanıldığını gösterir. Toplam Varlıklar şirkete bağlanan fonları belirtir. İşletme Sermayesi ise bu fonların dönen kısmıdır. Bu gösterge şirkete bağlanan fonların yüzde kaçının dönen kısımda olduğunu gösterir. Bu gösterge, İşletme Sermayesi, Toplam Varlıklara bölünerek bulunur.
5. **Borç Yükü:** Bu gösterge finansman giderleri (Ödenen Faizler) Toplam Borçlara bölünerek bulunur. Borçlanmanın maliyetini gösterir.
6. **Borç/Özkaynak Oranı:** Bu orana Borç/Özsermaye Oranı da denir. Şirketlerin varlıklara yatırdığı paraların kaynağı borçlar veya özsermayedir. Şirketler ortakların paralarıyla onlara para kazandığı gibi, borçlanarak elde ettikleri paralarla da ortaklarına para kazandırmaya çalışır. Borç/Özsermaye oranı şirketin ortaklardan elde ettikleri kaynaklara kıyasla kaç misli borç kaynağı kullandıklarını gösterir.
7. **Özkaynak Kârlılığı (Ortak Kârlılığı):** Ortakların kârlılığının göstergesidir. Gösterge, Vergi Öncesi Kârın, Özsermayeye bölünmesiyle bulunur. Ortaklar risk taşıdıklarından Özkaynak Kârlılığının Aktif Kârlılığından yüksek olması beklenir.
8. **Amortisman Öncesi Aktif Kârlılığı:** Amortisman Giderleri para ödemeyi gerektirmeyen giderlerdir. Bu oran şirketin ne oranda nakit kârlılığı elde ettiğini gösterir.
9. **Maaş ve Ücretlerin Satış Gelirlerine Oranı:** Bu oran, ödenen Maaş ve Ücretlerin Satış Hasılatına (Satış Gelirlerine) bölünmesiyle elde edilir. Maaş ve Ücretlerin Satış Hasılatından ne pay aldığını gösterir.
10. **İşletme Sermayesi Devir Hızı:** Bu oran, paranın işletme sermayesinde (Dönen Varlıklarda) bir yıl içinde kaç defa döndüğünü gösterir. İşletme Sermayesi Devir Hızı, Satış Hasılatının, Dönen Varlıklara bölünmesiyle bulunur.

Paketinizin bu sayfasını şirketinizin mali “röntgeni” olarak tanımlayabilirsiniz. Şirketinizin tüm göstergelerinin sektör göstergeleriyle karşılaştırılması şirketinizin mali kimliğini ortaya koyacaktır.² Sizin cevaplandırmanız gereken sorular bu kimliğin sizin hedeflerinizle uyumlu olup olmadığı, strateji ve politikalarınızı yansıtmadığı, kimlik üzerinde bazı değişiklikler yapılmasının gerekli olup olmadığı tarzında sorulardır. Tüm göstergelerin topluca sunulması bunlardan hangilerinin ayrıntılı incelenmesi gerektiği konusunda ipuçları verecektir. Göstergelerin ayrıntılı incelenmesi ise paketin sonraki bölümlerinde gerçekleştirilmektedir.

² İşletme Sermayesi Devir Hızı diğer gösterge değerlerinden çok daha büyük bir sayı olduğundan grafikte gösterilmemektedir. Grafik altında sayılar sunulmaktadır.

Sayfanın sektör seçimi penceresinin altında, karşılaştırma yapılan sektör şirketlerinin sayıları da belirtilmektedir. Karşılaştırma yapılan şirketler, tüm sektör şirketleri, kârlı şirketler ve en kârlı şirketlerdir. Bu sayılar size karşılaştırma yaptığınız şirketlerin kapsamı hakkında bilgi iletmektedir.

Bu sayfanın üst tarafında iki buton bulunmaktadır. Sol taraftaki, tıklandığında menüye dönlür. Sağ taraftakinin tıklanmasıyla, yazıcı bağılı ise, mevcut sayfanın baskısı alınır.

V. KARŞILAŞTIRMA SAYFASINA BAĞLANTI

Toplu göstergeler sayfası bir başka karşılaştırma sayfasına bağlantı yapmaktadır. Göstergelerin değerlerinin sergilendiği yerin sol köşesindeki “Karşılaştırma Yap” butonu tıklandığında, tüm gösterge değerlerinizin, dilediğiniz sektör göstergeleriyle karşılaştırılmasının yapıldığı sayfaya ulaşılabacaktır. Bu sayfada dilediğiniz sektörü seçip, o sektörün ortalama, kârlı veya en kârlı yüzde ona giren şirketlerin göstergeleriyle karşılaştırma yapabileceksiniz. Bu sayfada karşılaştırmalar rakamsal ve sözel olarak yapılmakta ve de gerektiğinde inceleme önerilmektedir. Karşılaştırma yapan ve gerektiğinde inceleme öneren sayfa aşağıda sunulduğu gibidir.

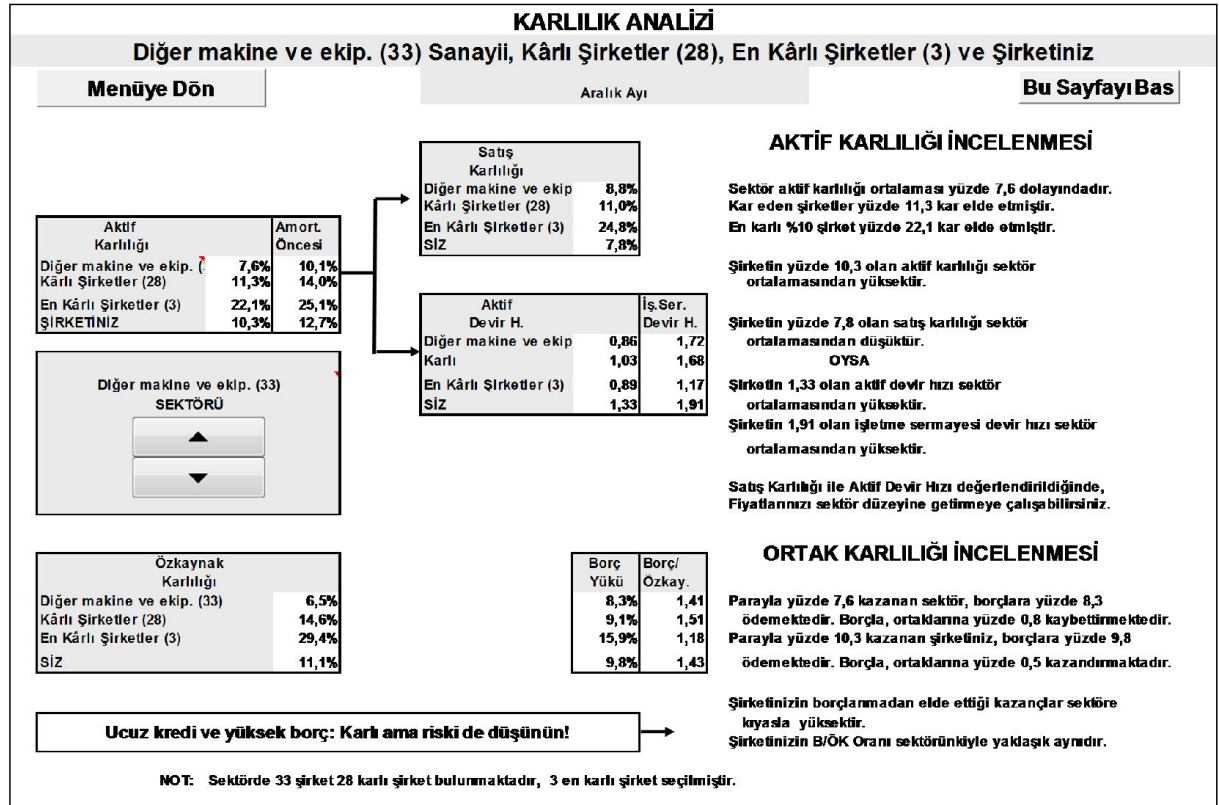
KARŞILAŞTIRMA			
Menüye Dön	Diğer makine ve ekip. (33) Sanayii, Kârlı Şirketler (28), En Kârlı Şirketler (3) ve Şirketini;		Bu Sayfayı Bas
Hangi Grupla Karşılaştırılacak	Aralık Ayı		SEKTÖRE
Diğer makine ve ekip. (33)	Diğer makine ve ekip. (33) Sektörü		KIYASLA
	DURUM VE ÖNERİ		DÜZEYİ
Satış Karlılığı	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesinden küçüktür.	87,8%	İncele
Aktif Devir Hızı	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesinden büyüktür. İncelemeniz iyi olur.	155,5%	İncele
Aktif Karlılığı	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesinden büyüktür. İncelemeniz iyi olur.	136,5%	İncele
İşletme Sermayesi Oranı	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesinden büyüktür. İncelemeniz iyi olur.	139,5%	İncele
Borç Yükü	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesinden büyüktür.	118,0%	İncele
Borç Özkaynak Oranı	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesiyle yaklaşık aynıdır.	101,8%	İncele
Özkaynak Karlılığı	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesinden büyüktür. İncelemeniz iyi olur.	170,0%	İncele
Amort. Öncesi Ak.Karlılığı	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesinden büyüktür. İncelemeniz iyi olur.	125,4%	İncele
Çalışanlara Ödenen Oranı	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesinden büyüktür. İncelemeniz iyi olur.	208,3%	İncele
İşl.Ser. Devir Hızı	Şirketinizin göstergesi Diğer makine ve ekip. (33) göstergesinden büyüktür.	111,5%	İncele
SEKTÖR DEĞİŞTİR	Diğer makine ve ekip. (33) Sanayii, Kârlı Şirketler (28), En Kârlı Şirketler (3) ve Şirketiniz		Geri Dön

Bu ulaşılan sayfada şirket gösterge değerleri sektör değerleri ile kıyaslandığında yüzde kaç düzeyinde olduğu sayısal olarak belirtilmektedir. Şirket gösterge değerleri karşılaştırma yapılan değerlerden fazla farklılık gösterdiği takdirde, program bu göstergelerin incelenmesini önermektedir. Bu inceleme gösterge analizi sayfasında gerçekleştirilebilir. Kolaylık sağlamak için bu sayfadan gösterge analizi sayfasına da bağlantı kurulmuştur. Kıyaslama sayısal değerlerinin yanındaki butonlar tıklandığında gösterge sayfasındaki ilgili göstergenin incelenmesine ulaşılabmaktadır.

Bu sayfanın üst sağ taraftaki butonun tıklanmasıyla, yazıcı bağlı ise, mevcut sayfanın baskısı alınır.

VI. “KÂRLILIK ANALİZİ” SAYFASI

Bu paket güçlü bir kârlılık analizi modeli kullanmaktadır. Kârlılık şirketler için hayati bir konudur. Şirketlerin hedeflerine ulaşabilmeleri için sağlıklı bir kârlılık yapısına sahip olmaları gerekir. Kârlılık geçici değil kalıcı olmalıdır. Bu nedenle, kullanılan modelde kârlılığı oluşturan faktörler ayrıştırılmakta ve kârlılık analizi bu faktörler ışığında gerçekleştirilmektedir. Doğrudan doğruya kârlılığın yüksek veya düşük olması sağlam bir değerlendirme için anlam ifade etmeyebilir. Kârlılığı oluşturan faktörlerin sağlıklı olması, çevre ve bünye koşullarına uyması daha önemlidir. Kârlılık analizi sayfası aşağıda sunulmuştur.

Bu paket kârlılık analizini iki safhada gerçekleştirmektedir. Bunlar **şirket kârlılığı** ve **ortak kârlılığı** incelemeleridir. Şirket kârlılığı şirketin varlıklarına yatırılan tüm fonların ne derece kârlı kullanıldığını ölçer. Bunun için kullanılan gösterge **Aktif Kârlılığı** göstergesidir. Ortak kârlılığı ise ortakların şirkete sağladığı fonların kârlılığını oluşturan faktörleri inceler. Bunun için ise kullanılan gösterge **Özkaynak Kârlılığı** göstergesidir. Bu sayfada hem şirket kârlılığı, hem de ortak kârlılığı incelenmektedir.

Bu sayfada şirketinizin kârlılık performansını dilediğiniz sektördeki şirketlerin kârlılık performansları ve faktörleriyle karşılaştırabileceksiniz. Dilediğiniz sektörü seçtikten sonra program şunları gerçekleştirecektir:

- Önce şirket ve ortak kârlılığını oluşturan faktörlerin değerlerini şematik olarak sunacaktır. (Şirket ve ortak kârlılığı analizi aşağıda açıklanacaktır).
- Program bu şema üzerinde saptanan değerleri kullanarak gözlemler yapacaktır.
- Ortak kârlılığını oluşturan iki faktörle (taşma ve borç/özsermaye oranı) ile ilgili, kârlılığı arttırma politikanızı oluşturabilmeniz için size bir soru sorulacaktır.

Bu sayfanın üst tarafında iki buton bulunmaktadır. Sol taraftaki, tıklanıldığında menüye dönecek; sağ taraftakinin tıklanmasıyla, yazıcı bağlı ise, mevcut sayfanın baskısı alınacaktır.

Şimdi de şirket ve ortak kârlılığı analizini kısaca özetleyelim.

1. Şirket Kârlılığı (Aktif Kârlılığı) ve Oluşumu:

Aktif Kârlılığı, bir işletme için temel kârlılık göstergesidir. Aktif Kârlılığı, Finansman Giderlerinden Önceki Kârın (Faaliyet Kârı diye adlandırılır), toplam aktiflere (varlıklara) bölünmesiyle bulunur. Şirket faaliyetlerini sürdürebilmek için varlıklara para sağlar. Yani satışlarını peşin yapmadığında müşterilerinden alacakları vardır. Diğer bir deyimle şirket müşterilerine para sağlamıştır. Şirket stoklarına, sabit kıymetlere ve diğer varlıklarına para sağlar. Aktiflere bağlanan paralar ya borç kaynaklarından, ya da ortak kaynaklarından temin edilmiştir. Yönetim, bu paraları kullanarak para kazanacak ve borç kaynaklarına faiz ve benzeri ödemeler, sermaye kaynaklarına ise temettü ödemeleri yapacaktır. Yani, şirkete bağlanan tüm parasal kaynaklar **Varlıklar** (eski tabiriyle Aktifler); bu aktiflerle kazanılan tüm para ise **Faaliyet Kârı**dır. Bu nedenle Aktif Kârlılığı, Faaliyet Kârı, Toplam Varlıklara bölünerek bulunur.

Aktif Kârlılığının, karşılaştırılan iki şirket veya şirket grubu için düşük veya yüksek olmasının gözlenmesi yeterli değildir. Bu düşüklüğün veya yüksekliğin nedenlerine inmek, hangi faktörlerden kaynaklandığını değerlendirmek gerekir. Bu nedenle kullandığımız model aktif kârlılığını iki çarpanına (aktif kârlılığını oluşturan iki faktöre) ayırtırmakta ve şirketinizi sektör şirketleriyle bu iki faktör açısından da değerlendirmektedir. Aktif Kârlılığını oluşturan bu iki faktör **Satış Kârlılığı** ve **Aktif Devir Hızı** faktörleridir. Aktif Devir Hızına **Aktif Ciro**su veya halk arasında **Sürüm** de denmektedir. Satış Kârlılığı, Faaliyet Kârının, Net Satışlara bölünmesiyle, aktif devir hızı ise Net Satış Hasılatının, Toplam Aktiflere (Varlıklara) bölünmesiyle elde edilir. Aktif Devir Hızı, varlıklara yatırılan paraların bir yılda kaç defa döndürüldüğünü; satış kârlılığı ise her bir dönüşte yüzde kaç kâr sağladığını gösterir. Halk dilinde söylendiği gibi, ya kâr marjından, ya da sürümden kazanılır.

Farklı ortamlarda, Aktif Kârlılığı aynı olup da Satış Kârlılıkları farklı olan iki şirketin uzun vadeli kârlılığı ve karşı karşıya olduğu riskler farklı olabilir. Benzer bir şekilde, bir şirketin Aktif Kârlılığının artması farklı ortamlarda şirketin risk-getiri dengesini farklı olarak etkileyebilir. Bu nedenlerden ötürü, kârlılık değerlendirmesinde kullanılan göstergelerin değerlerinin yüksek veya düşük olması, şirketin içinde bulunduğu rekabet ortamı ve rekabetteki muhtemel değişimler hesaba katılarak değerlendirilmelidir.

Yukarıdaki açıklamamızda belirtildiği gibi, Aktif Devir Hızı, bir şirketin varlıklara bağlanan paraları bir yılda kaç defa çevirdiğini, döndürdüğünü gösterir. Bir şirkette paralar faaliyetler yürütülürken Dönen Varlıklarda döner (Dönen Varlıkların diğer bir adı **İşletme Sermayesi**dir), duran varlıklarda dönmez. Bu nedenle kârlılık analizinde, Aktif Devir Hızı da onu oluşturan iki faktöre ayrıştırılır. Bunlar, **İşletme Sermayesi Devir Hızı** ve **İşletme Sermayesi Oranı** çarpanlarıdır.

İşletme Sermayesi Devir hızı, satış gelirleri, işletme sermayesine bölünerek bulunur. İşletme sermayesi devir hızı, paranın döndüğü yerde, yani işletme sermayesinde kaç defa döndüğünü gösterir. Şirket politikaları değişmediği takdirde, şirketin İşletme Sermayesi Devir Hızının sabit kalması beklenir. Diğer bir deyişle, İşletme Sermayesi Devir Hızı değişiyorsa, bu politika değişikliği veya uygulamaların politikalara uymadığını gösterir. Burada bir noktayı işaret etmek uygun olacaktır. İşletme sermayesinin en önemli iki kalemi, müşterilerden alacaklar (ticari alacaklar) ve çeşitli stoklardır. Bu nedenle İşletme Sermayesi Devir Hızı, **Alacak Devir Hızı** ve **Stok Devir Hızı** göstergelerinin etkisi altındadır. Yani, paranın işletme sermayesinde hızlı dönmesini istiyorsak, müşteriler ve stoklara bağlanan paranın hızlı dönmesini sağlamamız gerekir. Alacak Devir Hızı, satış gelirleri, müşterilerden alacaklara bölünerek; Stok Devir Hızı ise satış gelirleri³, stoklara bölünerek bulunur. İşletme Sermayesi Devir Hızı incelenirken, Alacak Devir Hızı ve Stok Devir Hızının incelenmesi gerekir. Bir noktayı daha işaret edelim. Bir yıldaki gün sayısını (365 olarak kabul edilir) Alacak Devir Hızına böldüğümüzde, ortalama olarak müşterilere kaç gün vadeli satış yaptığımız ortaya çıkar. Satışlarda tanınan ortalama vadenin yakından izlenmesi çok iyi bir uygulamadır.

İşletme Sermayesi Oranı, İşletme Sermayesi, Toplam Varlıklara bölünerek elde edilir. İşletme Sermayesi Oranı, şirkete bağlanan paraların yüzde kaçının dönen varlıklara tahsis edildiğini gösterir. Özetleyecek olursak, işletmenin vade, stok, satın alma, satış vadesi ve peşin ödeme politikaları değişmedikçe İşletme Sermayesi Devir Hızı sabit kalacaktır. Bu gösterge şirketlerin üretim ve satış hacimlerinin farklı olmasından etkilenmez. Öbür yandan, işletmenin üretim ve satış hacmi arttıkça İşletme Sermayesi Oranı artacaktır. Bu da, Aktif Devir Hızını arttıracak, dolayısıyla, Aktif Kârlılığını arttıracaktır.

Bir şirketin Aktif Devir Hızını arttırabilmesi için, ya parasını Dönen Varlıklarda daha hızlı döndürmesi, ya da, parasının daha fazla kısmını Dönen Varlıklara tahsis etmesi gerekir. Paranın daha fazla kısmının Dönen Varlıklara tahsis edilmesi demek, duran varlıklara, işletme sermayesine kıyasla daha az para bağlanması demektir. Bir şirket, işletme sermayesi sıkıntısı çekiyorsa, borçlanarak elde edeceği fonları işletme sermayesine tahsis edeceğine, kimi sabit kıymetlerini satarak geri kiralayarak fon yaratmayı tercih edebilir. Bu tür operasyonlar için finansal araçlar yaygın olarak kullanılmaktadır. Paketimizin kârlılık analizi sayfasında İşletme Sermayesi Devir Hızı da Aktif Devir Hızı bilgisinin yanında sunulmuştur.

Bir şirket çok kazanabilir fakat nakit yaratma gücü düşük olabilir. Bunun tersi de geçerlidir. Şirket az kazanabilir fakat nakit kazanma gücü yüksektir. Bu çelişkili gibi görünen durum, kârın hesaplanmasında amortisman giderleri gibi nakit ödeme

³ Stok devir hızının hesaplanmasında satılan malın maliyetinin stoklara bölünmesi de yaygındır. Ancak, yukarıda belirttiğimiz tanımlamanın avantajları vardır.

gerektirmeyen giderlerin de gelirlerden düşülmesinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle modelimizde Aktif Kârlılığının yanında amortisman giderleri öncesi (amortisman giderleri düşürülmeden elde edilen) Aktif Kârlılığı da belirtilmektedir. Nakit planlaması açısından bu bilgi de önemli bir bilgidir.

2. Ortak Kârlılığı (Özsermaye Kârlılığı) ve Oluşumu:

Ortak kârlılığı bir şirketin ortaklarının şirkete tahsis ettikleri paraya karşı ne kadar para kazandığını gösterir. Bir şirketin Aktif Kârlılığının yüksek olması, Ortak Kârlılığının da yüksek olması anlamına gelmez. Şirket aktiflere yatırdığı toplam parasal kaynakları çok kârlı kullandığı halde, borç kaynaklarının maliyeti daha yüksek olduğu takdirde, ortakların payına fazla kâr kalmayabilir. Yani, Ortak Kârlılığı hem şirketin Aktif Kârlılığından, hem de borçların maliyetinden etkilenir. Ortak Kârlılığını, Dönem Kârı (Vergi Öncesi) / Özsermaye olarak tanımladığımızda, **Ortak Kârlılığı**, **Aktif Kârlılığı**, **Borç Maliyeti** ve **Borç/Özsermaye Oranı** arasında matematiksel bir ilişki bulunmaktadır. Pakette ortak kârlılığı bu ilişkiden yararlanarak incelenmektedir.

Finansın temel ilkelerine göre riskin bir bedeli vardır. Ve de risk, bedeli alınarak taşınması gereken bir şeydir. Bir şirketin riskini ortaklar taşır. Bu nedenle de ortaklar şirkete bağladıkları paralarına karşı borç verenlerden daha fazla kazanç sağlamalıdır. Diğer bir deyişle, Ortak Kârlılığı, Aktif (Varlık) Kârlılığından yüksek olmalıdır. Ortak Kârlılığının Aktif Kârlılığından yüksek olabilmesi için de, Aktif Kârlılığının **Borç Yükünden** yüksek olması gerekir. Aktif Kârlılığı, Borç Yükünden yüksek olduğunda, ortaklar şirketin borçlarını arttırarak da Ortak Kârlılıklarını arttırabilirler. Bu durumda, artan borçlar ortakların finansal risklerini de arttıracaktır. Şirketin mali bünye ve faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesinde artan borçlanma nedeniyle artan riskle, Ortak Kârlılığındaki artışın dengelenmesi gerekir. Yukarıda belirttiğimiz gibi, Ortak Kârlılığı ile Aktif Kârlılığı arasında bütün bu değerlendirme işini kolaylaştıracak matematiksel bir ilişki bulunmaktadır. Ortak Kârlılığı, Aktif Kârlılığı ile **Artık Getirinin** toplamına eşittir. Bu Artık Getiri borçlanmanın yarattığı ilave bir kazançtır. Artık Getiri de **Borç/Özsermaye oranı** (B/Ö) ile **Taşma** diye adlandırdığımız bir getirinin çarpımına eşittir. Taşma, **Aktif Kârlılığı** ile **Borç Yükünün** farkıdır. Borç Yükü ise, Finansman Giderleri, Toplam Borçlara bölünerek bulunur. Taşma, pozitif olduğunda, yani Aktif Kârlılığı, Borç Maliyetinden yüksek olduğunda, borçlanma ortak kârlılığını arttıracaktır. Hatırlayacak olursak, Aktif Kârlılığı, şirketin kullandığı para ile ne kadar para kazandığını gösterir. Kullanılan paranın bir kısmı borçlardan geri kalanı ortaklardan gelmiştir. Şirket borçlandığında, bu para ile borç maliyetinden daha fazla para kazanmalıdır. Bu çok basit ve anlamlı bir gerçektir. Ancak, ekonomik şartlar, borç maliyetini çok yükseltebilir. Bu nedenle de zaman zaman Taşma negatif olabilir. Böyle bir durumda Ortak Kârlılığı, Aktif Kârlılığının altına düşer. Hatta negatif dahi olabilir. Yani zararlı sonuçlanabilir. İşte, ortağın taşıdığı riskin de anlamı budur.

Burada bir örnek verelim: Şirket 100 TL kullandığında (yani aktiflere yatırdığında) 20 TL kazanıyor ve borç kaynaklarından elde edildiği paraya 15 TL finansman gideri ödüyorsa, ortaklara, onların parasını kullanmadan 5 TL ilave kazanç sağlanmış olur. Bu kazanç, başkalarının parası kullanılarak ortaklara kazanılan Taşmadır. Bu Taşma da Borç/Özsermaye oranı ile çarpıldığında, Artık Getiri bulunur. Şimdi de tersini düşünelim: Kullanılan 100 TL karşılığında şirket 20 TL kazanıyor fakat 25 TL finansman gideri ödüyorsa Taşma negatiftir ve borçlanma ortak aleyhine sonuç verir.

Modelimizde Özkaynak Kârlılığı karşılaştırması yapılırken Aktif Kârlılığı, Borç Yükü ve Borç/Özkaynak oranı bilgileri de karşılaştırılmaktadır. Özkaynak Kârlılığının değerlendirilmesinde bu üç göstergenin karşılaştırılması önemlidir. Bir genelleme yapacak olursak, Aktif Kârlılığı, Borç Yükünden yüksek olduğunda borçlanarak ortak kârlılığını arttırmak mümkündür. Ancak, artan borçların yükünün de Aktif Kârlılığından düşük olması gerekir. Oysa artan borçların maliyeti yüksek olabilir. Çeşitli kaynaklardan elde edilen borçların maliyeti farklılık göstermektedir. Finansman sorumlularının görevlerinden biri de ucuz kaynaklardan borç sağlayarak borç maliyetini düşürmektir. Bazı durumlarda borç maliyetsiz gibi görüldüğü halde çok pahalı olabilir. Yararlanılmayan peşinat iskontoları buna örnek olarak gösterilebilir. Bazı durumlarda ise borçların bir kısmı maliyetsizdir. Örneğin, muhasebenin emanetler diye adlandırdığı kaynaklar bu türdendir. Gelir vergisi, katma değer vergisi gibi stopajlar Vergi Dairesine hemen teslim edilmez. Bu kaynaklar maliyetsiz olarak bir süre kullanılır. Bazı borçların maliyetsiz olduğunu hesaba katmak için, borç maliyeti (borç yükü) göstergemizi iki çarpanına ayırabiliriz. Bu çarpanlar faizli borçların maliyetiyle, toplam borçlar içinde faizli borçların oranı çarpanlarıdır. Borç maliyetinin düşürülmesi için hem ucuz borç kullanılmalı, hem de, maliyetli borçların toplam borçlar içindeki payı azaltılmalı, yani azami derecede maliyetsiz borç kullanılmalıdır. Bu nedenle, belirttiğimiz gibi, borç maliyetini, **Maliyetli Borçlar/Toplam Borçlar** ile **Finansman Giderleri/Maliyetli Borçlar** şeklinde iki çarpanına parçalamak, borç maliyetiyle aktif kârlılığının karşılaştırılmasını daha anlamlı hale getirecektir.

3. Kârlılık Analizinde Kullanılan Bazı Muhasebe ve Finans Terimleri

Aktifler: Varlıklar veya mevcutlar da denir. Şirketin para bağladığı tüm varlıkları ifade eder.

Aktif Devir Hızı: Aktif Cirosu veya halk arasında Sürüm de denir. Satış Gelirleri, Toplam Aktiflere bölünerek elde edilir. Toplam varlıklara bağlanan paranın bir yılda kaç defa döndürüldüğünü gösterir.

Aktif Kârlılığı: Varlık Kârlılığı da denir. Şirket kârlılığı göstergesidir. Şirkete yatırılan tüm fonların ne derece kârlı kullanıldığını ölçer. Finansman Öncesi Kâr, Toplam Aktiflere (Varlıklara) bölünerek elde edilir.

Artık Getiri: Taşmanın⁴, Borç/Özsermaye oranıyla çarpılması sonucu elde edilir. Ortak parası kullanmadan ortağa ne oranda ilave para kazandırıldığını gösterir.

Borç/Özsermaye Oranı: Toplam Borçların, Özsermayeye bölünmesi ile elde edilir. Özsermayeye kıyasla kaç misli borç kullanıldığını gösterir.

Borç Maliyeti: Borç Yükü de denir. Finansman Giderleri, Toplam Borçlara bölünerek bulunur.

Dönen Varlıklar: Finansal olarak İşletme Sermayesi denir. Bir yıl içerisinde paraya dönüşmesi beklenen varlıklardır. Ana kalemleri Müşterilerden Alacaklar, Stoklar ve Diğer Dönen Varlıklardır.

⁴ Bakınız, Taşma.

Duran Varlıklar: Faaliyetler sırasında paraya dönüşmesi beklenmeyen, uzun vadeli alacaklar, iştirakler, sabit kıymetler ve maddi olmayan varlıklar gibi, uzun vadeli varlıklardır.

Finans Giderleri: Borçlanma nedeniyle şirketin ödemesi gereken, finansman giderleri, vade farkları, kur farkları ve kaybedilen peşinat iskontoları gibi giderlerdir.

Finans Gideri Öncesi Kâr: Şirkete bağlanan paralarla, paraların nereden geldiğine bakılmaksızın elde edilen kârdır. Şirkete bağlanan paralarla borç verenler ve ortaklar için ne kadar para kazanıldığını gösterir. Finans Giderleri Öncesi Kâr, Vergi Öncesi Kâra finansman giderleri (ödenen faizler) eklenerek bulunur.

Gider: Mal ve hizmet alımı ve üretimi için yapılan harcamalar, ortaya çıkan mal ve hizmetin maliyetini oluşturur. Bu mal ve hizmetler elden çıkarıldığında (satıldığında veya değerini yitirdiğinde) bu mal ve hizmetlerin maliyetleri gidere dönüşür. Şirketin gelirlerinden giderleri düşüldüğünde ise, kâr bulunur.

Hazır Değerler: Ödeme aracı olarak kullanılabilir veya hemen paraya dönüştürülebilir fonlardır. Kasa, Banka ve Pazarlanabilen Senetler (Hazine Bonosu gibi) kalemlerden oluşur.

İşletme Sermayesi: Dönen Varlıklara verilen diğer bir addır. Bir yıl içerisinde paraya dönüşmesi beklenen varlıklardır. Hazır Değerler, Müşterilerden Alacaklar, Stoklar ve Diğer Dönen Varlıkların toplamından oluşur.

İşletme Sermayesi Devir Hızı: Satış Gelirleri, İşletme Sermayesine bölünerek bulunur. Paranın işletme sermayesinde kaç defa döndüğünü gösterir.

İşletme Sermayesi Oranı: İşletme Sermayesi, Toplam Varlıklara bölünerek elde edilir. Şirkete bağlanan paraların yüzde kaçının Dönen Varlıklara, yani İşletme Sermayesine tahsis edildiğini gösterir.

Kâr: Kâr gelir ile gider farkıdır.

Nakit Kâr: Gelirlerden, nakit ödeme gerektiren giderler düşülerek elde edilen kârdır. Kâra, amortisman giderleri gibi nakit ödeme gerektirmeyen giderler eklenerek de hesaplanır.

Ortak Kârlılığı: Özsermaye Kârlılığı, Özkaynak Kârlılığı da denir. Finansman Giderlerinden Sonraki Kârın, Özsermayeye bölünmesiyle bulunur. Ortak kârlılığının hesaplanmasında olağan dışı gelir ve giderler⁵ hesaba katılmaz.

Özsermaye: Özkaynaklar da denir. İşletme sahip veya ortaklarının işletmeye, sermaye ve benzeri şekilde tahsis ettikleri tüm parasal kaynakları ifade eder.

Sarf: Harcama demektir.

⁵ Bakınız, Olağan Dışı Gelir ve Giderler.

Satış Kârlılığı: Faaliyet kârının net satışlara bölünmesiyle elde edilir.

Sermaye ve Benzeri: Sermaye, emisyon primi, değer artış fonundan oluşur.

Şirket Kârlılığı: Aktif veya Varlık Kârlılığı da denir. Finansman Öncesi Kâr, Toplam Aktiflere (Varlıklara) bölünerek elde edilir. Şirkete yatırılan tüm fonların ne derece kârlı kullanıldığını ölçer.

Taşma: Aktif Kârlılığı ile Borç Maliyetinin farkıdır. Diğer bir deyimle parayı kullanarak elde edilen kazançla, borçlanmanın maliyetinin farkıdır.

Toplam Borçlar: Şirketin ödeme, mal teslimi ve hizmet verme gerektiren tüm sorumluluklarının para ile ifadesidir. Senetli veya senetsiz olabilir.

Toplam Borç ve Özsermaye: Borçlar ile Özsermayenin toplamı olup, Toplam Varlıklara eşittir. Toplam Varlık Karşılıkları da denir.

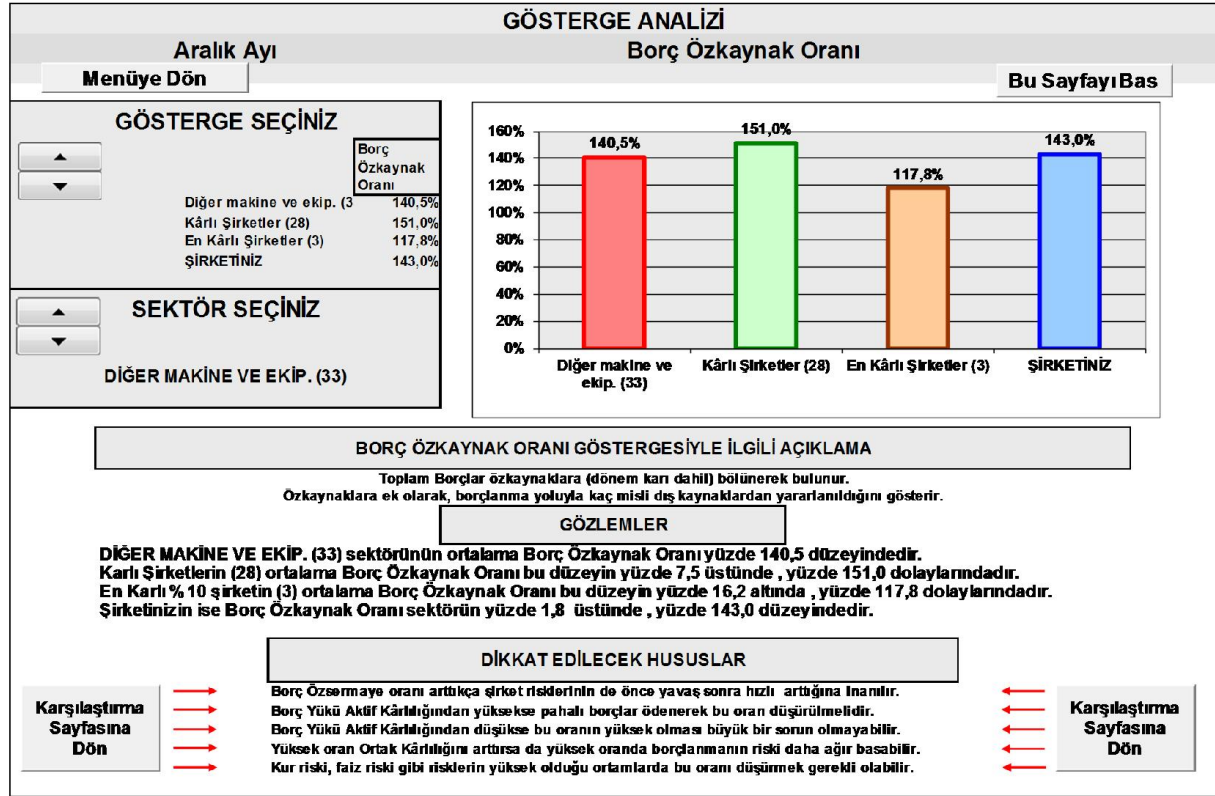
Toplam Varlıklar: Şirketin sahip olduğu, bir ödeme sonucu elde edilen ve işletme için bir değer ifade eden varlıkların toplamıdır. Dönen ve Duran varlıklar olarak sınıflandırılır.

Toplam Özsermaye: Özsermayeyi ifade eden, işletme sahip veya ortaklarının işletme üzerindeki haklarının parasal ifadesidir. Sermaye ve benzeri, ihtiyat veya yedek akçe ve dağıtılmamış kârlardan oluşur.

Vergi Öncesi Kâr: Olağan Dışı Gelir ve Giderleri de hesaba katan, dönem sonunda elde edilen kârdır. Modelimizde, olağan dışı gelir ve giderlerin olmadığı varsayımıyla işletme kârı ile aynı anlamda kullanılmıştır.

Faiz ve Vergi Öncesi Kâr: Kârlılık analizlerinde kullanılan bir kavramdır. Şirketin kullandığı tüm kaynaklarla, borç verenler ve ortaklar için kazandığı parayı ifade eder. Vergi Öncesi Kâra, finansman giderleri eklenerek bulunur.

VII. "GÖSTERGE ANALİZİ" SAYFASI

Paketimizin gösterge analiz sayfası, şirketinizin göstergelerini seçtiğiniz bir sektörün göstergeleri ile karşılaştıracak, şirketinizin göstergelerini yorumlama ve değerlendirmenize yardımcı olacaktır.

Sayfayı kullanmak için önce inceleyeceğiniz gösterge ve karşılaştırma yapacağınız sektörü sayaç butonlarındaki okları tıklayarak seçeceksiniz. Bu seçim yapıldıktan sonra, göstergenin karşılaştırmalı değerlerinin grafiği sunulacaktır. Bu grafik altında size yardımcı olmayı amaçlayan üç bölüm bulunmaktadır.

- Birinci bölümde seçtiğiniz gösterge tanımlanacak ve bu göstergenin ne ifade ettiği açıklanacaktır.
- İkinci bölümde ise şirketinizin ve sektörün tabloda bulunan rakamları karşılaştırılacaktır. Burada yapılan sadece gözlemdir.
- Üçüncü kısım önemli bir kısımdır. Bu kısımda, bilgisayar şirketiniz gösterge değerinin sektör gösterge değerinden yüksek veya düşük olma durumlarına göre, değerlendirme anında göz önünde tutmanız gereken hususlar görüntülenecektir. Bu hususlar incelemekte olduğunuz göstergenizin hedeflerle uyumlu olup olmadığını değerlendirmenize yarayacaktır. Doğru olan gösterge değerleri, şirket hedef, strateji ve politikalarına uyumlu, çevre ve rekabet koşullarına uygun olan gösterge değerleridir.

İncelediğiniz göstergenin değerlendirilmesi için sorulacak sorular zaman zaman sizin şirketinize uymayabilir. Bu soruların cevaplarını vermesi gereken yöneticiler de farklı yöneticiler olabilir. Bu nedenle, durumu değerlendiren yönetici kimi soruları diğer yöneticilerle de paylaşabilir.

Bu sayfanın üst tarafında iki buton bulunmaktadır. Sol taraftaki, tıklandığında menüye dönecek; sağ taraftakinin tıklanmasıyla, yazıcı bağlı ise, mevcut sayfanın baskısı alınacaktır.

Bu sayfa 30 sektör ve 10 gösterge için hazırlanabileceğinden 300 ayrı çalışmaya imkân tanımaktadır. Bu nedenle kullanıcı sadece “Toplu Göstergeler” sayfasında, dikkat gerektiren göstergeleri inceleyecek ve bu sayfanın baskısını alacaktır. Bu nedenle bu sayfada “Toplu Göstergeler” sayfasına bağlantı kurulmuştur.

VIII. SON SÖZ

Bu paket şirket yöneticilerinin şirketlerini “ölçülebilir performans kriterleri” ile yönetmelerini sağlayacaktır. Bu paketin kullandığı tüm göstergeler şirket yönetiminde performans kriterleri (ölçütü) olarak kullanılabilir. Hedeflere yönelik yönetim tarzında yöneticiler, hedefleri, stratejileri ve politikaları ölçülebilir performans kriterleri olarak belirlemek zorundadır. Yöneticiler bu hedefleri, strateji ve politikaları saptadıktan sonra, gerekli yetki dağılımını da yaparak, elde edilen sonuçların bu kriterler çerçevesinde olup olmadığını izleyecek ve denetleyecektir. Bu tür uygulama **Hedeflere Yönelik Yönetim, İstisnalara Dayalı Yönetim ve Yetkilendirmeye Dayalı Yönetim** tarzlarının olmazsa olmaz koşuludur. Paketin bir yönetim aracı olarak kullanılmasında önereceğimiz yol şudur.

- Şirket faaliyetlerinin planlanması aşamasında şirketin güçlü ve zayıf yönlerinin saptanması gerekmektedir. Hedef, strateji ve politika oluşturmada şirket güçlü yönlerinden yararlanacak, zayıf yönlerini onarıırken onlar üzerindeki yükleri hafifletecektir. Bu paket göstergelerin incelenmesiyle şirketin güçlü ve zayıf yönlerinin saptanmasına yardımcı olacaktır.
- Planlarda kararlaştırılan hedef, strateji ve politikalar çerçevesinde bu pakette incelenen göstergelerden önemli olanlar saptanmalıdır. Bu göstergeler performans hedefleri haline dönüştürülmelidir.
- Elde edilen sonuçlar bu göstergeler ışığında değerlendirilmeli ve uygulamada ortaya çıkan sapmalardan dersler alınarak yeni planlar yapılmalı ve plana dayalı yönetim döngüsü sürdürülmelidir.